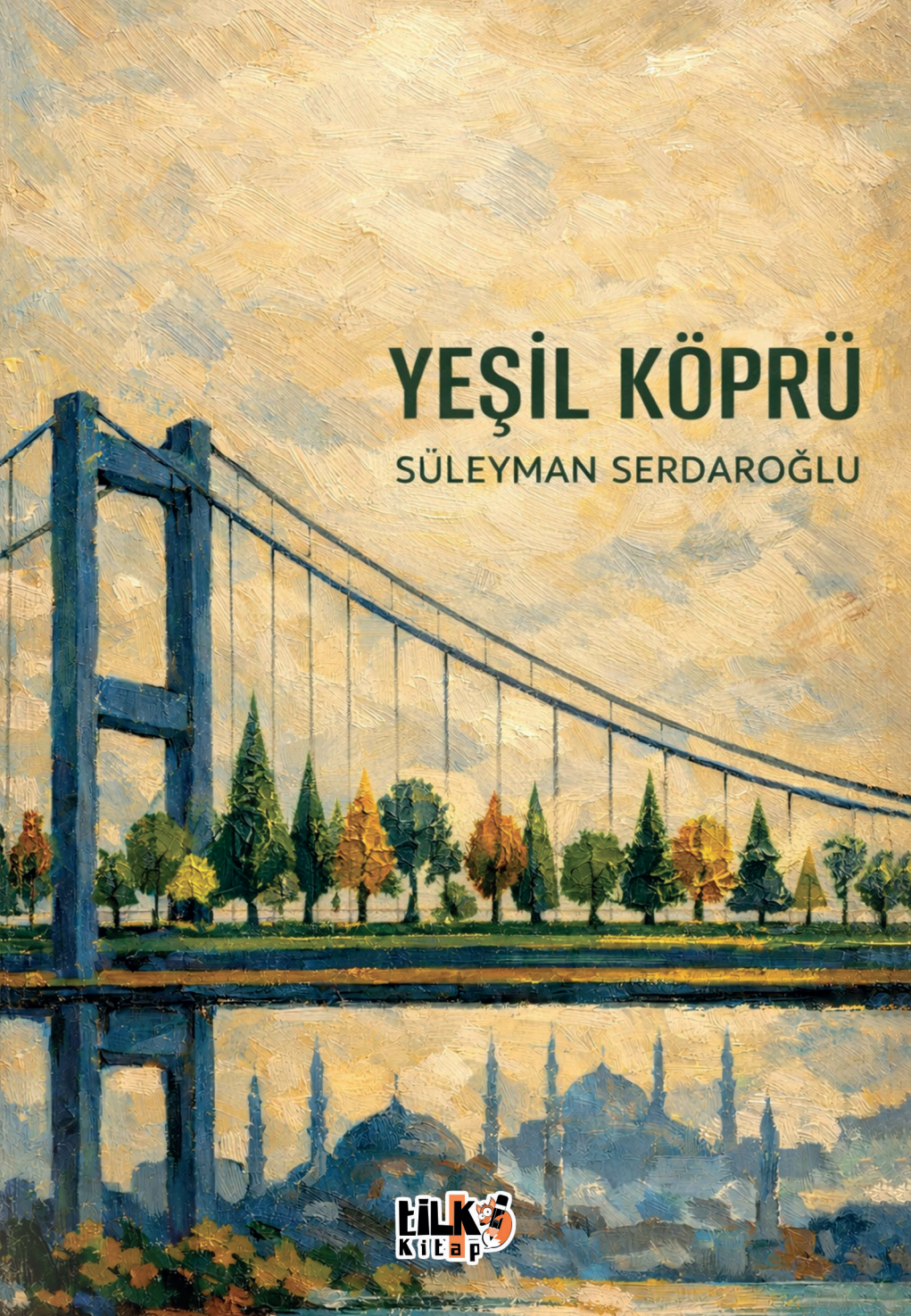
YEŞİL KÖPRÜ

SÜLEYMAN SERDAROĞLU

İLK Kitap

tilki
kitap
yayınevi

Yeşil Köprü

Tilki Kitap©
www.tilkikitap.com
tilki@matbumedya.com
0850 304 22 03
Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik
Editör: Tuba Aslantaş
Sayfa Tasarım: Baran Ekber
Kapak Tasarım: Merve Ökten

1.Basım, İstanbul, Şubat 2026
ISBN: 978-625-5779-85-4
Tilki Kitap Matbaa / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo…) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

YEŞİL KÖPRÜ

Süleyman Serdaroğlu

"Hayatıma dokunan her yüreğe
içten bir minnet duyuyorum."

"Anlatılan her olay, kurulan her diyalog;
düş gücünün kalemle buluşmasından ibarettir."

İÇİNDEKİLER

YAZAR HAKKINDA 9
Bölüm 1 11
Bölüm 2 22
Bölüm 3 29
Bölüm 4 41
Bölüm 5 57
Bölüm 6 70
Bölüm 7 93
Bölüm 8 110
Bölüm 9 130
Bölüm 10 148
Bölüm 11 166
Bölüm 12 173
Bölüm 13 193
Bölüm 14 201
Bölüm 15 222
Bölüm 16 245
Bölüm 17 264
Bölüm 18 282
Bölüm 19 301

YAZAR HAKKINDA

1971 senesinde İstanbul Mecidiyeköy'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı'ndan mezun oldu. 32 yıl boyunca peyzaj mimarı ünvanıyla proje, uygulama, kontrol ve danışmanlık hizmetleri verdi. 22 senedir İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde. 1998-2000 tarihleri arasında yazdığı ama yayımlamadığı köşe yazıları ve gezi türünde bir kitabı var. Bu romanı da 2000-2005 tarihleri arasını yazdı. Ayrıca; ağaçlardan meyve topladı, sokaklarda top oynadı, mahallede arabaların kapılarına baktı, açık olanları kapattı, gökyüzünün rengine, denizin enginliğine, rüzgârın içinden geçmesine, yaylaların yalnızlığına, kavak ağaçlarının yellerine merak sardı. Yağmurun sesinden öğrendi çocuk olmayı... Bu yaşa kadar da pek büyüyemedi.

BÖLÜM 1

Milattan sonra 500'lü yıllar

Havanın ne sıcak ne de soğuk olduğu, güzel bir bahar günü, Boğaz'dan sahile doğru tatlı tatlı rüzgârın esmesi ile çevresindeki ağaçların çiçeklerinin bir kısmı dallarında dans ederken, bir kısmıda rüzgârın güvenli kollarında süzülüp, havadaki özgürlüğü bittiğinde yere düşerek, çimenlerin yeşil rengiyle karışıp, gözün alabildiğince genişlikte renk cümbüşü oluşmasını sağlıyordu.

Geniş çimenlik alanda bulunan insanlar, bir kişinin etrafındaydılar ama sadece beş kişi diğer kalabalıktan oldukça ayrıcalıklı gözüküyordu. Bu kişi, bulunduğu geniş yatak biçimindeki koltukta yatmakla oturmak arasında bir biçimde duruyordu.

Yakınında bulunan adama işaret edip yanına çağırarak:

— Gelmediler mi?

— Göründüler İmparatorum, az bir süre sonra burada olacaklar.

— Güzel.

Çevresindeki insanların hizmet ettiği ve sınırsız saygı gösterilen kişi Bizans İmparatoru Iustinianus'tu. Sakin bir şekilde, bulunduğu yerden çevreye bakarak ortamın tadını çıkarmaktan büyük keyif aldığı yüzünde oluşan çizgilerde belli oluyordu.

Bu sırada yardımcısı tekrar İmparator'un yanına gelerek:

— İmparatorum, istediğiniz kişiler; Miletoslu İsidoros ve Trallesli Anthemios geldiler.

Gelen bu iki kişi, İmparator'un kendilerini ani bir şekilde çağırtmasından dolayı korku içindeydiler. Haberi alır almaz en çabuk şekilde gelebilmek için aşırı bir enerji harcamalarından dolayı nefes nefese kalmışlardı. Saygı içinde selamlarını verdiler.

Bu tedirgin hâllerini gören İmparator onları rahatlatmak ve biraz nefes almalarını sağlamak için:

— Sizleri çağırtmamdaki sebep, sizlerin bugüne kadar yapmış olduğunuz eserlerden dolayı edinmiş olduğunuz tecrübelerden yararlanarak bir düşüncemin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini sormaktır.

Bu sözler gerçekten konuklarda bir rahatlamaya sebep olsa bile, koskoca Bizans İmparatoru'nun düşüncesini gerçekleştirememek diye bir şeyin mümkün olamayacağı çok iyi biliyorlardı. Bu da onlarda bilinmezliğin vermiş olduğu yeni bir korkunun başlamasına sebep olmuştu.

İmparator, dönemin isim yapmış mimarlarından İsidoros ve Anthemios'u daha önce çağırttığında onlardan neredeyse imkânsız bir şey istemişti. Daha önce, farklı dönemlerde iki kez yapılmasına rağmen, meydana gelen ayaklanmalardan nasibini alarak yakılmış olan Ayasofya Kilisesi'ni eskisinden daha büyük ve heybetli olarak yeniden yapılmasını istemişti.Tabii ki bu teklife de hayır deme şansları olmamasına rağmen ilk duyduklarında da aşırı heyecanlanıp, büyük bir istekle ve şevkle işlerine dört elle sarılmışlardı.

Yaklaşık on beş yıllık yoğun çalışma sonucu Ayasofya üçüncü kez ibadete açılmıştı. Bu dev eserden oldukça memnun kalan

İmparator muhtemelen yeni bir yapı için onları tekrar yanına çağırtmıştı.

— Ayasofya beni çok etkiledi. Çok güzel bir çalışma sonucu eşsiz bir yapı ortaya çıkardınız. Bu, aynı zamanda İmparatorluğumuz içinde ve dışında, dostlarımız ve düşmanlarımıza büyük bir güç gösterisidir. Herkesin, bizim ne kadar güçlü olduğumuzu tekrar öğrenmelerine sebep oldu.

Bir İmparator tarafından takdir edilmek kaç insana nasip olmuştur diye düşündü mimarlar. Bu sözleri duymak onları çok sevindirmelerine rağmen yanlış bir iş yaptıklarında daha önce yapmış olduklarının hiçbir kıymeti olmayacağını da iyi biliyorlardı. Adımlarını atarken hayır deme şansları olmasa bile dikkatli olmaları hayati derecede önemliydi. Öyle ya; koskoca İmparator onlardan bir şey isteyecek, onlar da "biz bunu yapamayız" dyecekler.

— Şimdi şu güzelim boğazın tek hâkimiyiz. Sizce ondan yeterince yararlanabiliyor muyuz? Bunu hiç düşündünüz mü?

Buna nasıl cevap verecekleri konusunda ciddi kaygıları olduğu, yüzlerindeki tedirginlikten belli olmasına rağmen başlarını yere doğru eğerek saklamaya çalışıyorlardı. İmparator bu soruyu yeni fikir ortaya atacağı için mi yoksa kendilerinde bir hata bulduğu için mi sormuştu, bunu anlayamamışlardı.

Ayasofya'yı yaparlarken bazı çevrelerden üstü kapalı eleştiriler de almamış değillerdi. İnşaatta kullandıkları bazı sütunları ve buna benzer malzemeleri, daha önceleri yapılmış olmasına rağmen doğal veya doğal olmayan nedenlerden dolayı yıkılmış, harabeye dönmüş şehirlerden almaları kısmen de olsa tepki çekmişti. Neden o eski şehirler için yenileme ve tamir yoluna gidilmedi de, kullanılabilecek malzemeleri de oradan alınarak iyice kaderlerine terk edilmişlerdi?

Bir başka eleştiri de neden bu kadar büyük yapıldığıydı. Gerek var mıydı? Daha önce aynı yere yapılan iki ibadethane, şu ankinden ufak olmasına rağmen ayaklanmalar sonucu yakılarak yok edilmişti. Bu seferkinin de başına aynı şeyin gelme ihtimalinin olması nedeniyle, harcanan para yok olup gidecekti. Kim bilir belki de çağın gerisinde kalan bu eleştirilerin etkisinde kalmış olabilirdi İmparator.

— Bana göre biz bu İstanbul Boğazı'nı tam anlamıyla verimli ve çok yönlü olarak kullanamıyoruz.

Bu sözden sonra da mimarlar, herhangi bir cevap vermek yerine dinlemeyi ve durumu daha iyi değerlendirmeyi tercih ettiler.

— Şimdi siz merak ediyorsunuz. Ben sizi neden acele bir şekilde çağırttım. Bunun tedirginliği içinde olduğunuzun farkındayım. Size, yapmış olduklarınızdan dolayı eleştiri getireceğimi ve kızgın olacağımı düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Tam tersi, yapmış olduğunuz üstün hizmetlerden dolayı, İmparatorluğumuza kazandırdığınız şaheserden dolayı ne kadar övgü dolu sözler söylesem azdır.

İmparato'run bu konuşması mimarları rahatlatmıştı. İçlerine düşen ateşin sönmesi, sayısız kuruntu ve düşüncelerin de yok olmasına sebep olmuştu.

— Boğaz'la ilgili, İmparatorluğumuzun geleceğini de yakından ilgilendiren düşüncemi sizlerle paylaşmak istedim. Bu konudaki fikirleriniz ve söyleyecekleriniz benim için önemli olacak.

Artık tedirgin olan yüz ifadelerinde bir yumuşama başlamıştı.

— Düşüncem şu: İstanbul'un her tarafı surlarla çevrili ve oldukça da güvenli. En zayıf olduğumuz yön ise Boğazlar. Kuzey Denizi'nden gelen gemiler ile çarpışmamızın bizi bazen zor

durumlara düşürdüğünü gördük. Bundan bir ders çıkararak, dezavantajımızı avantaja dönüştürmeliyiz. Şimdi ben iyice dinleyin.

Eliyle karşıyı göstererek:

— Boğaz'ın en dar yeri olan karşıdan, buraya bir köprü istiyorum.

Mimarların gözleri bir anda fal taşı gibi açılıverdi. Kendilerinden öyle bir şey isteniyordu ki, değil bunu yapmak hayal etmek bile mümkün değildi.

— Ama öyle sıradan bir köprü istemiyorum.

Bu söz de aslında biraz garipti. Sanki bu köprülerden o kadar çok yapılmıştı da diğerlerine benzemesini istemiyor.

— Altından en büyük gemi geçse bile direğinin ucu köprüye değmeyecek. Gemiden kimse ama kimse köprüye çıkamayacak. Askerlerimi ve silahlarımı buraya yerleştirip, gelen tüm düşman gemilerini yerle bir edeceğim. Sizlerden bu köprüyü yapmanızı istiyorum.

İmparator'un ağzından bu sözler dökülürken, yüzü farklı bir hâl almış, gözleri bir hedefe kitlenerek ışıl ışıl parlamaya başlamıştı. Bu görüntüsü, sözlerine ne kadar inandığının belirtisi sayılabilirdi.

— İki büyük ayağı sadece kıyılarda olacak. Bir ayak burada diğer ayak ise tam şu karşıda olacak. Denizin üzerinde köprü ayağı asla istemiyorum.

İki mimarın da geldiklerinden beri ağızlarından tek bir kelime bile çıkmamıştı. Dikkatlice dinlemelerine rağmen söze asla karışmıyorlardı. Bu suskunluk da İmparator'a olan saygının yanında, kendilerinden isteneni yapamayacaklarına dair içlerine düşen korkunun da etkisi vardı. Bu durumun İmparator'un dikkatini çekmesi çok zor olmadı.

— Neden konuşmuyorsunuz.Yoksa fikrimi beğenmediniz mi? derken gözleri gene hayalinde düşündüğü köprüye doğru bakıyordu.

— Sayın İmparatorum, fikriniz kimsenin düşünemeyeceği kadar eşsiz.

— Sizin konu hakkında fikrinizi ve cevabınızı daha çok mu bekleyeceğim?

Aslında kendilerinden istenen şeyin mümkün olmayacağını iyi biliyorlardı. Bu kadar geniş bir aralığa sadece iki ayak ile köprü inşa etmek ancak bir mucizeyle olabilirdi. Bunu İmparator'a nasıl söyleyeceklerini bilemiyorlardı. Çok iyi bildikleri tek şey İmparator'un isteğine karşı gelemeyecekleriydi. Her ne olursa olsun "Hayır" diyemezlerdi. Ama bir şey de söylemeleri gerekiyordu. Yapamayacakları işe "Evet" demeleri ne kadar mantıksız olsa da başka şansları kalmamıştı.

— İmparatorum bu eşsiz fikrinizi düşünüp, hesaplayıp, kâğıtlara çizebilmemiz için bizlere bir süre tanımanızı istiyoruz.

— Bu süre ne kadardır?

— Beş yıl İmparatorum.

— Beş yıl olmaz. Size altı ay süre.

Bu söz üzerine söyleyebilecekleri bir şey kalmamıştı. Muhtemelen altından kalkamayacakları bu iş son işleri olacaktı.

— Unutmadan, köprü ahşap olmayacak, diye ekledi.

— Neden İmparatorum?

— Çünkü savaşta yanar.

Bu son sözle de konuşma bitmişti.Saygı içerisinde selamlarını verdikten sonra çalışmalarına başlamak için İmparator'un

onlar için hazırlattığı yere gittiler. Bu süre içerisinde istedikleri her şey temin edilecekti. Bunun dışında bulundukları yeri terk etmeleri kesinlikle yasaktı. Sadece işlerine konsantre olacaklar ve kendilerinden istenileni yapacaklardı.

* * *

6 ay sonra...

İmparator'un vermiş olduğu süre bugün itibari ile bitmiş ve İsidoros'la Anthemios sarayın içinde huzura çıkmak için bekliyorlardı.

İsidoros:

— Çizimlerimizi, hesaplarımızı yaptık ama bu köprünün yapılmasının imkânsız olduğunu biliyorsun değil mi?

Anthemios:

— Ben de biliyorum bunu. Zaten sürekli bunu konuşuyoruz ama daha önce de defalarca söylediğim gibi yapacak başka çaremiz yok. Ne kadar hayatta kalırsak bu bizim için kâr sayılır. Şimdi bizim dememiz gereken bu işi sağlıklı bir şekilde yapabileceğimizdir.

İsidoros:

—Doğru söylüyorsun başka çaremiz yok. Yapamayız dediğimiz an, bu bizim için kötü bir son olur.

Anthemios:

— Köprünün ayaklarını yapmak bile nereden bakarsak bakalım on yıla yakın sürebilir. Belki de bu süre içerisinde İmparator değişir ve yeni gelen bu fikirden vazgeçebilir.

İsidoros:

— Yaptığımız işin yanlış olduğunu anlamadan ecelimizle de ölebiliriz. Bu ihtimali de unutmayalım.

Anthemios:

— Ben gene de birinci ihtimali tercih ederim.

İsidoros:

— Şu yaptığımız işi kendime yakıştıramıyorum. Yapacak başka şeyimizin olmaması bizi bu çaresizlik içinde yanlış davranışlara itiyor.

Anthemios:

— Üstelik gerçekleşemeyecek köprü için de dünyanın parası ve emeği boş yere harcanacak.

İsidoros:

— İşte bu israf az olsun diye köprünün ayaklarını kale şeklinde yapacağız. Köprü olmayacak ama karşılıklı iki kaleye sahip olacağız.

Bu sırada yanlarına gelen oldukça zayıf ve uzun boylu adam, İmparator'un kendilerini beklediğini söyleyerek, büyük bir salona doğru yol gösterdi. Bu salona gidebilmek için uzun bir koridordan geçmeleri gerekiyordu. Her ikisi de bu koridor boyunca, belki de hayatlarının en uzun ve zor yolunu yürüdüler. Hayatları ve umutları bir anda gözlerinin önlerinden geçiverdi. Bitmek bilmeyen yol nihayet bitti ve:

— Gelin bakalım yanıma.

İmparator bunları söylerken yanındaki ordu komutanları ile birlikte ayakta duruyordu.

Keyiflerinin yerinde olduğu yüzlerinin gülümsemesinden belli oluyordu. Bu iyiye mi yoksa kötüye mi işaretti? Cevabı kısa süre sonra beli olacaktı.

— Düşündüm de, dedikten sonra kısa bir süre konuşmadı.

Bu süre içerisinde İmparator'un ağzından çıkacak kelimelerin ne olacağı iki mimarı çok yakından ilgilendiriyordu. Yalan söylemek zorunda kalmaları zaten kendilerini fazlasıyla rahatsız ediyor ve vicdan azabı çekmelerine neden oluyordu. Gerçeği söylemeye de cesaret edemiyorlardı.

— Düşündüm de, zaten çok güçlü bir ordumuz ve onların başında da cesur komutanlarımız var. Askerlerimizin hepsi de cesur savaşçılar. Ben köprüden vazgeçtim, istemiyorum.

Dedikten sonra komutanları ile konuşmaya başladı. Mimarlar da tekrar yardımcının yol göstermesi ile dışarı çıkarıldı.

Anthemios:

— Bir mucize gerçekleşti, derken ağzındaki tüm dişler dışarıdan rahatça gözükebiliyordu. İsidoros'un da durumu pek farklı değildi.

— Gerçek bir mucize bu. İnanamıyorum. Sence neden İmparator fikir değiştirdi? Bu konuda ne düşünüyorsun?"

Anthemios:

— Şu kısa zaman içerisinde aklıma gelen tek bir fikir var. Ne kadar doğru olduğunu bilemiyorum.

— Nedir? Anlatsana.

Anthemios:

— İstanbul'un surları geçilemez. Dünyanın bütün orduları toplansa bu muhteşem surlar karşısında yenik düşmeye mahkûmdur. Boğaz'ın bir yakasından, öteki yakasına geçen bir köprümüz olduğunu düşündüğümüzde, dünyaya ne kadar güçlü olduğumuzu tekrar ispat ederiz.

— Peki bunda ters olan ne var?

Anthemios:

— Zayıf olan tarafı da burası. Eğer gerçekten böyle bir köprü yapabilecek tekniğe ve malzemeye sahip olsaydık, bu sadece inşası imkânsız bir köprü yapmaktan ileri gidemezdi.

— Nasıl anlamadım?

Anthemios:

— Sadece kimsenin yapamayacağı köprüyü yapmış olurduk ama kimsenin işgal edemeyeceği bir köprü yapamayacaktık.

— Evet, dedi İsidoros. Çok haklısın. Böyle bir köprüyü yapıp da, düşman güçlerinin eline geçme ihtimali İmparatorluğumuzu çok güç durumda bırakabilirdi. Büyük prestij kaybı olurdu.

— Kesinlikle.

İsidoros:

— Sence İmparator fikrinden vazgeçtiğini daha önce neden söylemedi bize?

— Bence İmparator fikrinden bugün vazgeçti. O yüzden daha önce bize değişen fikrinden bahsetmedi.

İsidoros:

— Belki de şimdi yanında gördüğümüz komutanlarla bunu konuşmuş ve bu kararı almıştı.

— Ben de aynı kanaatteyim.

— Peki proje? Elimizde kaldı.

— Artık bir kıymeti yok ki. Zaten yanlış hesaplarla dolu projeydi.

— Proje yanlış olabilir ama fikir muhteşemdi. Bence bunu değerlendirelim.

— Nasıl değerlendirelim anlayamadım?

— Çok basit. Bunu öyle bir yere saklayalım ki, ileri tarihlerin birinde belki bunu yapabilecek tekniğe ve bilgiye sahip birinin eline ulaşmasını sağlayabiliriz.

— Tekniğe ve bilgiye o sahip olsun, hayal gücüne biz.

— Bu söz tam olmadı.Tekniğe ve bilgiye o sahip olsun, hayal gücüne İmparator, Biz de postacı olacağız.

— Doğru, biraz postacı, biraz da bekçi....

— İyi de, nereye saklayalım da uygun kişi bunu bulabilsin?

BÖLÜM *2*

Milattan sonra 1500'lü yıllar…

Oldukça sıcak ve bunaltıcı havanın insanlar üzerindeki etkisi çok net gözüküyordu. Özellikle beden gücü ile çalışanlar bu havadan olumsuz etkilenmelerine rağmen, çalışmalarında azalma olmaması, nasıl bir istek ve şevkle çalıştıklarının göstergesiydi. Aşırı sıcaklığın vermiş olduğu terleme ile beraber yüzlerinin, kızarıklığı aşan koyu bir esmerliğe bürünmesi bile bu iş azimlerini etkileyememişti.

Yapılan iş Ayasofya Camisi'nin, meydana gelecek muhtemel, İstanbul depreminden etkilenmemesi ve tüm ihtişamı ile beraber ayakta sağlam vaziyette kalabilmesiydi.

Herhangi bir tedbir alınmadığı takdirde yıkılma ihtimali olduğuna karar veren Büyük usta Mimar Sinan'dı. Bu anlayış aslında evrensel düşünme sistemi içinde gereken değerlendirme olmasına rağmen, birçok medeniyet kendisinden önce yapılan eserleri yok etmeyi kendine asli görev olarak ilan etmişlerdi. Bu sakat düşüncenin esiri olmayan kişilerden biri de zaman kavramına sıkışmayan, her türlü ihtimali değerlendiren büyük yapı ustası Mimar Sinan'dı.

Aslında Ayasofya Camisi'ne güçlendirme çalışmalarının başladığı zaman hatta bu fikrin kabul edildiği anda bile, yanında söylenmeye cesaret edilemediği hâlde çevresinde, bunun yapılmasının gerekli olup olmadığı ile ilgili tartışmaların olduğunu çok iyi biliyordu. Büyük ustanın, kendisinin ne kadar haklı olduğunu bilmesine rağmen çevresinde bu tür konuşmaların yapıldığını hissetmesi onun rahatsız olmasına yetiyordu. Bin yıldır dimdik ayakta duran bir şaheserin bunca senenin sonunda, yılların meydana getirdiği depremler ve doğal koşullardan etkilenmemesi olanaksızdı. Gelecek nesillerin bu eseri görebilmesi ise şu anda yapılması gerekli takviye inşaatı ile olabilecekti.

Zamanı sadece bugün olarak görmenin, geleceği düşünmemenin çok sağlıklı bir yaklaşım olmadığını, ömrü boyunca yaptığı eserlerle anlatmasına rağmen bunun tersi düşünenlere bir anlam veremiyordu.

Şimdi de ilerlemiş yaşına rağmen işinin başında bulunarak, çalışanlara moral desteği de vermekten geri kalmıyordu. Bu sırada mimarlarından biri koşarak yanına gelip:

— Mimarbaşı, kaplamasını söktüğümüz duvarın içinde bir kutu gözüktü. Çıkarmaya çalıştık ama başarılı olamadık, dedi.

Mimar Sinan bu söz üzerine kutunun olduğu duvarı görmek için tarif edilen yere doğru yöneldi. Bahsedilen yer oldukça yüksek olduğundan, ustaların rahat ve güvenli bir şekilde işlerini en iyi şekilde yapabilmeleri için iskele kurulmuştu. Fakat Mimar Sinan, yaşının yetmişlere yaklaşması nedeniyle, ustaların çalıştığı iskeleye çıkamazdı. Bu nedenle yardımcıları hemen, ustalara hızlıca büyük ustanın tatlı bir eğimle çıkabileceği, güvenli ve ahşaptan bir rampa yaptırdılar.

Rampa yapılırken, o ise etrafı dikkatli bir biçimde inceleyip, belki de aklından, geçen yılları ve yaptığı eserleri düşünerek, ileriki zamanlarda yapacağı eserleri planlıyordu.

Aradan geçen kısa bir süreden sonra, istenilen yere ulaşılmıştı. Bu yer, yan duvarlar ile kubbenin birleştiği yere çok yakındı. Üstelik duvardaki delik de kutunun yerinden çıkamayacağı kadar küçüktü.

Mimar Sinan her zamanki gibi dikkatli bir şekilde yeri inceledi. Onu iyi tanıyanlar aklından hesaplar yaptığını fark etmişlerdi. Hesaplamaları aklından öyle bir yapardı ki, başkalarının kâğıt kalemle uzun sürede yapabildiği hesaplar bile, onun için çok kolaydı.

Bu şekilde düşünmesi bile, kutunun önemli olduğuna bir işaret sayılabilirdi.

— Buradaki kutuyu, çevresindeki taşları sökerek çıkarmaya çalışırsak sisteme zarar veririz ki bu da camiyi "yapısal olarak kuvvetlendirelim, gelecek nesillere taşıyalım" derken, tam tersi sonuç doğurup onun çökmesine neden olabiliriz. Bunu başta ben olmak üzere sanırım hiçbirimiz istemez.

Bu sözler üzerinde çevresindeki mimar ve ustaları, kısa süre sonra Mimar Sinan'ın dehasını konuşturacağına tekrar şahit olacaklardı. Çevresine dikkatli dikkatli bakarak bulunan yere uzak olan, dışarıdan bakıldığında alakasız sayılabilecek yerlerde bulunan taşların bazılarını göstererek, çıkarılmalarını istedi. Taş ustaları tüm hünerlerini, Mimar Sinan'ın teknik yönlendirmeleri ile çıkarmaya başladılar. Bu işlemler tamamlandıktan sonra kutu, çevresindeki taşlar sökülerek zarar görmeyecek şekilde dışarıya çıkarıldı. Bir kişinin rahatlıkla kaldırabileceği büyüklükte ve ağırlıktaydı. Üzerinde, çok büyük olmayan, çok ince bir işçilikle

yapıldığı belli olan gümüş renkli kilidi vardı. Kutu ahşap olmasına rağmen üzerinde herhangi bir çivi de yoktu. Anlaşılan tahtaların birbirine geçmesi ile meydana gelmiş, özenilerek hazırlanmış bu kutunun içinde önemli bir şey veya şeyler vardı. Zaten saklandığı yer göz önüne alındığında bu açık seçik görülebiliyordu.

Mimar Sinan da bazı eserlerinde, ileride tamiratlar yapılacağı zaman, bu işi gerçekleştirecek kişilerin yapıya zarar vermemesi için onlara yardım edecek çizimler ve bilgiler saklamayı ihmal etmezdi. Anlaşılan bu taktik sadece kendisine has değildi. Büyük ustaların ileriye dönük kaygıları, kendi eserlerinde böyle dile geliyor olmalıydı.

Çıkarılan kutu, özenle açılabileceği uygun bir yere götürülerek çilingir çağrıldı. Kilit, kırılmadan açılırken, odada Mimar Sinan'ın yanında 4 yardımcısı ve Bizans eserleri üzerinde çalışırken ihtiyaç olabileceği düşünülerek her zaman yanlarında bulundurulan bir de tercüman vardı. Merakla içerisinden ne çıkacağını bekliyorlardı. Çilingir işini bitirdikten sonra dışarı çıkınca, yardımcılardan biri kutunun kapağını açtığında içinde çizimli üç kâğıt ve bir de not gördü.

Çizimleri, masanın üzerinde dikkatlice açarak incelemeye başladıklarında bunun bir köprü projesi olduğunu, hatta çok büyük bir köprü projesi olduğunu anlamakta zorlanmadılar. Üzerlerinde yazılı olan ölçülerden yola çıkarak şimdiye kadar denenmemiş büyüklükte olmasına rağmen sadece iki ayağı olması çok şaşırtıcıydı.

Kutudan çıkan notu tercüme ettiklerinde ise şunlar yazıyordu:

"Biz İsidoros ve Anthemios, Bizans İmparatoru Iustinianus'un isteği üzerine Boğaz'ın iki yakasını birleştirecek köprünün projesini

yaptık. Ama bilgimiz ve tekniğimizin, sadece kara taraflarında olacak iki ayakla, bu köprüyü havada tutmaya yeterli olmayacağını bilmekteyiz.

Ne mutlu bize ki İmparatorumuz'un bu isteğinden vazgeçmesiyle beraber, biz de omuzlarımızdaki büyük bir yükten kurtulmuş bulunmaktayız. Umarız ki ileriki yıllarda bu kutuyu bulan ve içindekilerini okuyan kişi, bu muazzam fikri gerçekleştirebilecek bilgiye ve tekniğe sahip olur."

Bu sözler üzerine masada bir sessizlik ve şaşkınlık meydana gelmişti. Büyük usta ve yardımcıları tarihe tanıklık etmenin daha doğrusu tarihi ve zamanı tutmanın vermiş olduğu duyguyu taşımaya çalışıyorlardı.

Büyük usta dikkatlice bir saate yakın inceleme yaptıktan sonra;

— Padişahımızı bundan haberdar etmekte sayısız faydalar vardır, dedi.

* * *

Ertesi gün…

Mimar Sinan, bütün geceyi hesaplamalar yaparak geçirmesine rağmen, uykusuzluğun ve yorgunluğun insan üzerindeki olumsuz etkilerinden hiç biri kendisinde görünmüyordu. Aksine, oldukça dinç ve heyecanlıydı. Yaklaşık olarak bin yıl öncesinden Ayasofya'nın mimarlarından kendisine gelen kutuyu, tarihin gidişatını değiştirecek bir fikir olarak görüyordu.

Artık bu konuyla ilgili kesin bir sonuca ulaşmıştı. Bunu da Padişah'a anlatabilmek için saraya gittiğinde kendisini sadrazam

karşıladı. Kısa süreli konuşmadan sonra, kendisini Padişah'ın beklediğini söyleyerek, huzuruna çıkardı.

Padişah'ı tüm içtenliği ile saygıyla selamladı.

— Gel, Mimarbaşı benimle konuşmak istemişsin, sanırım dün bulduğunuz kutuyla ilgili olmalı?

Kutudan, Padişah'ın haberinin olması aslında büyük ustayı şaşırtmamıştı. Çünkü onun koca İmparatorlukta, olan biten her şeyden en kısa sürede haberi oluyordu. Nasıl olduğu şaşırtıcı olsa da sonuçta mutlaka oluyordu.

— Padişahım, sizin emrinizle Ayasofya Camisi'nin güçlendirmesini yaparken, duvarın içinde bulduğumuz kutudan yaklaşık bin yıl öncesine ait bir köprü projesi çıktı.

— Ne köprüsüdür bu Mimarbaşı?

— Padişahım, Boğaz'ın en dar iki yakasını birbirine bağlayacak çok büyük bir köprü.

— Mümkün müdür böyle bir köprü yapmak?

— Padişahım, kutudan çıkan projeye göre yapılması mümkün değil. Zaten onlar da bunu kabul etmişler.

— Peki neden olmayacak bir şeyi çizip kutuya koyup saklamışlar?

— Padişahım, sanırım yapmaya çalışmışlar ama olmamış. Onlar da bu fikri ileri tarihlere saklamak istemişler.

— Çok iyi biliyorum ki sen de yılardır böyle bir köprü yapmak istiyorsun. Senin gibi yapılamaz denen yapıları yapan, Osmanlı İmparatorluğu'na sayısız şaheserler kazandıran Mimarbaşı'na yakışır bir hedeftir bu.

Nasıl ben feth edilmeyen kale kalmasın istiyorsam, her yere Osmanlı İmparatorluğu'nun adaletini yerleştirmek istiyorsam, bilirim ki sen de bir komutan gibi sayısız zaferler kazanmak istiyorsun. Senin zaferlerin ise yaptığın büyük eserlerdir.

Padişahın bu onurlandırıcı sözlerini dikkatle dinliyordu. Gerçekten de uzun süredir, rüyalarını süslüyordu Boğaz'daki köprü. Sadece rüyalarını süslemekle de kalmadı, oturup çizimler ve hesaplar yaparak üzerinde ciddi ciddi çalıştı. Zaten kendisine ciddi çalışmaktan başkası yakışmazdı. Hayatının her döneminde yaptığı tüm işler ince bir zevke dayandığı kadar, çok ince hesapları ve eşsiz bir tekniği de gerektiriyordu.

Köprü ile ilgili çalışmalarını tam bitirmişti ki şansına, karşısında Ayasofya Camisi'ninin duvarında bulunan sandık çıkmıştı. Padişah'a prolesini nasıl açıklayacağını düşünürken, bin yıl öncesinden gelen çizimler onun fikrini açmasına yardımcı olmuştu.

— Mimarbaşı, biz bu köprüyü yapalım o zaman.

— Yaparız, Padişahım.

— Güzel, tüm cihan İmparatorluğumuzun büyüklüğünü görsün. İki kıtayı birbirine bağlayalım.

Bu sözler Mimar Sinan'ı çok sevindirmişti. Şimdiye kadar kimsenin görmediği büyüklükte bir eser olacaktı. Bizans dönemindekinden farkı deniz de de iki ayağı olacaktı. Böylece köprü ayakta, dimdik durabilecekti.

— İstediğin kadar altın ve adam senin denetimine verilecek. Bunun dışında benden istediğin başka bir şey var mı?

— Duanız Padişahım.

— Duam seninle.

BÖLÜM 3

— Bak, bu tür şakalardan hiç hazzetmem, dedi Serkan, her zamanki hoşnutsuz ifadesi ile...

— Ne var, neden sinirleniyorsun? diye cevapı vermekte gecikmedi Deniz.

— Peki neden yüzüme su atıyorsunuz? Bana bunu açıklar mısınız? Böyle şakalardan rahatsız olduğumu defalarca söyledim, diye sözlerine devam etti.

Bu sözler üzerine Deniz'le birbirimize bir süre bakakaldık. Çünkü Serkan'ın böyle bir şakadan veya eylemden rahatsız olduğunu ilk defa duyuyorduk. Daha da açık konuşmak gerekirse, bu tür bir hareketi kendisine karşı hiç yapmadığımızdan dolayı, ne tepki vereceğini de önceden bilmemiz söz konusu bile olamazdı. Onun ise bu olayı çarpıtarak, sanki bile bile yaptığımızı söylemekten geri kalmaması ise alışık olduğumuz davranışlardan biriydi.

Tabii ki bu davranışa alışık olmamız, altta kalacağımız anlamına gelemezdi.

— Serkan, biz şu an neredeyiz? dedim.

— Denizde yüzüyoruz, diye karşılık verdi.

— Peki denizde yüzen birine sulu şaka yapmanın ne gibi sakıncası olabilir? Bize bunu anlatabilir misin? dediğimde şok cevap geldi.

— Her şakanın yeri ve zamanı vardır. Olur olmaz zamanlarda, düşünülmeden şaka yapılmaz, dedi.

İnanılır gibi olmasa da, bu sözler gerçekti ve Serkan efendinin ağzından hiç sıkılmadan da çıkabiliyordu.

Deniz söze girdi:

—Süleyman, gördün mü bak ne yaptın? Senin yüzünden Serkan'ın mayosu ıslandı. Şimdi çocuk, mayosunu nasıl kurutacak?

Bu sözlerden sonra gülüşmemiz elbette ki Serkan'ı rahatsız etmişti.

— Ben çıkıyorum, siz ne yaparsanız yapın, dedi.

Son cümlesinden sonra gülüşmemiz daha da artınca denizden çıkmak üzere kıyıya doğru yönelmeye başladı.

İstanbul Boğazı'nda yüzmek belki de dünyanın en keyif verici olaylarından birisiydi. Biz de şu an bu keyfe ortak oluyorduk. Kıyıdan çok fazla uzakta olmasak da harikaydı. Hava ne kadar sıcak olursa olsun boğazın suları buz gibi olurdu.Şu anda da soğuktu.

Bu gün aslında buraya gelmeye hiç niyetimiz yoktu. Sabah erken saatte Serkan'ın telefonu ile uyandım.

— Süleyman, hadi oltayla balık tutmaya gidelim, dedi.

Ya sabah sabah balık tutmakta nereden çıktı. Ne işimiz var balıkta. Kâbus gibiydi. Daha uyku sersemliğini bile üzerimden atamadan, telefondaki ses "gel oltayla balık tutalım" diyordu.

— Serkan nereden çıktı bu balık işi? Gece rüyanda mı gördün? demem üzerine yaklaşık beş dakikalık bir söz bombardımanından sonra sonra ikna olmak zorunda kaldım.

— Tamam, nasıl istersen. Yanımıza mayo da alalım mı? Belki denize de gireriz, deyince:

— Tamam, bir saat sonra Bebek'te buluşuruz, dedi ve telefonu kapattı. Hemen Deniz'i aradım. Onu ikna etmek, Serkan'ın beni ikna etmesinden çok daha zor oldu.

Uzun süre konuştuktan sonra:

— Süleyman, Çanakkale Boğazı'nın suları inanılmaz soğuk oluyor. Onun kadar suyu soğuk bir yerde şimdiye kadar hiç yüzmedim. İstanbul Boğazı'nın suyu o kadar soğuk değil, dedi.

— Şimdi ne yapalım? Çanakkale Boğazı'na mı gidelim?

Bu sözlerden son sonra o da ikna oldu ve Bebek'te buluştuk.

Şimdi ise Serkan'ın ısrarıyla geldiğimiz Boğaz'ın sularından, gene onun önderliğinde çıkmak üzereydik. Serkan bize kızıp kıyıya çıkınca, biz de mecburen onu takip ettik.

Kıyı dediğimiz yer betondandı. Bildiğimiz kumsal sahillerden değildi. Zaten kumsal olan yerler Boğaz'ın yerleşimden uzak kalmış, kuzey taraflarıydı. Onun dışındaki tüm sahil dolgu yapılmış beton yerlerdi.

Aslında burada ilk defa yüzüyordum. Hatta buradan geçerken, şu anda olduğumuz yerden denize giren insanları gördüğümde yadırgamıyor değildim. "Nasıl oluyor da bu insanlar bu kalabalık ve doğal olmayan bir ortamda yüzebiliyorlar?" diyordum.

Ama şimdi tükürdüğümü yalamıştım. Havlularla kurulandıktan sonra, mayolarımızın kuruması için yakınımızda bulunan ahşap banka oturduk.

"Ya, bir şeyler yapmalıyız."

Bu cümleyi çok fazla kullanır olmuştuk. Hayatımızın en fazla zamanını nerdeyse bu cümle alıyordu.

"Ya bir şeyler yapmalıyım."

Çaresizliğin vermiş olduğu hayal kırıklığıydı. Görüp de, bilip de gidişatı değiştirememenin getirmiş olduğu bir yıkımdı bu. Sakın bu gidişatı değiştirmeyi yanlış anlamayın. Benim kastettiğim güneşin doğuşunun yönünü değiştirmek değil. Mevsimleri de değiştirmek değil.

Hatta tüm dünyaya barış getirmek de değil. Zaten bunu istesek de pek gerçekçi olmaz.

Benimkiler biraz daha küçük ölçekli. Ama bunlar bile benim içimde sayısız karanlık çukurlar açıyorlar. Bir tanesine düşerken, tam dibine gelirken yeni bir çukur açılıyor. Daha derin, daha karanlık, daha korkutucu ve daha da umutsuz çukurlar açılıyor.

Düşünüyorum da…

Deniz ve Serkan'la beraber sık sık buluşur, kendimize göre memleket meselelerini konuşur, tartışırdık. Belki de bir bakıma bu buluşmaları havanda su dövmek olarak yorumlayabilirsiniz.

Son zamanlarda bu toplantıları çok yapar olmuştuk.

Aslında bu benim açımdan çok komik bile sayılabilir. Kendine bile faydası olmayan ben, memleket meselelerini çözmeye çalışıyorum. Gerçekten komik, acı ama komik. Hayatım boyunca istediğim hiçbir şey olmadı. Programladığım, hedeflediğim her şey ya hiç gerçekleşmedi ya da tam gerçekleşecekken inanılmaz, akıl almaz şeyler sonucu olmadı.

Bazen öyle şeyler oldu ki iş hayatımda, bazı işlerin olmaması için hiçbir engel yokken çok kısa süre içinde her şey tam tersine giderdi ve o iş olmazdı .Bunlara hiçbir zaman aklım ermedi. Neden böyle oldu? Neden böyle oluyor?

Bizans İmparatoru Iustinianus'un imkânsızı zorlayan emriyle başlayan bir köprü düşü...

Ayasofya'nın duvarlarına gizlenen çizimler, zamanı aşan bir fikir ve bekleyiş.

Yüzyıllar sonra Mimar Sinan'ın dehasıyla yeniden gün yüzüne çıkan bu sır, yalnızca bir mimarlık meselesi değildir artık.

Yeşil Köprü, geçmişten bugüne uzanan üç ayrı zaman dilimini, mimarlıkla siyaseti, hayalle gerçekliği ve bireysel sorgularla toplumsal kaygıları ustaca iç içe geçiriyor.
Tarihin derinliklerinden modern İstanbul'a uzanan bu anlatı; "yapılamaz" denilenlerin, doğru zaman geldiğinde nasıl mümkün olabileceğini sorguluyor.

tilkikitap.com

KDV muafiyeti uygulanmıştır.

ISBN: 978-625-5779-85-4